

Sygn. akt III AUa 398/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Górską (spr.)
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSA Barbara Białecka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2019 r. w Szczecinie

sprawy L. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 lipca 2018 r. sygn. akt VI U 393/18

oddala apelację.

SSA Anna Polak SSA Beata Górską SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 398/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił ubezpieczonemu L. P. ponownie kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 204.692,51 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o uwzględnienie okresu składkowego od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując, że nie uwzględnił okresów zakwestionowanych przez ubezpieczonego z uwagi na to, że na zaświadczeniu dokumentującym okres od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. brak imiennej pieczętki osoby upoważnionej do podpisywania dokumentów, natomiast za okres wykonywania zatrudnienia agenta od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r. brak umowy agencyjnej.

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2018 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 19 stycznia 2018 r., znak (...), w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu L. P. prawo do ustalenia wartości kapitału początkowego z uwzględnieniem okresów zatrudnienia od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r.

Sąd I instancji ustalił, że L. P. urodził się (...) Decyzją z dnia 20 lutego 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 235 371,62 zł. Podstawę wymiaru kapitału początkowego przyjęto w kwocie 3052,23 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 250,00 %, a kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł. Jednocześnie uwzględniono okresy składkowe w wymiarze 22 lat i 11 miesięcy, tj. 275 miesięcy. Organ uwzględnił m.in. okresy ubezpieczenia społecznego od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r.

Okres od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. został uwzględniony na podstawie zaświadczenia z dnia 31 sierpnia 1971 r. (k. 81 akt ZUS/tom I) potwierdzającego zatrudnienie ubezpieczonego w Ochotniczym Hufcu Pracy.

Okres od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r. został uwzględniony na podstawie świadectwa pracy z dnia 21 listopada 1983 r. o wykonywaniu pracy agenta w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w G. (k. 5 tom I/ZUS).

W sprawie nie ujawniły się okoliczności czy też nie zostały złożone nowe dowody związane z okresami zatrudnienia ubezpieczonego od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r.

Następnie zaskarżoną decyzją organ rentowy z urzędu ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 204 692,51 zł. Jednocześnie uwzględniono okresy składkowe w wymiarze 19 lat, 7 miesięcy i 27 dni.

Organ rentowy nie uwzględnił oprócz okresów ubezpieczenia od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r. okresów: od 2 stycznia 1984 r. do 1 sierpnia 1985 r. z powodu braku opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne oraz od 1 grudnia 1997 r. do 11 lutego 1998 r. z uwagi na brak zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługiwało na uwzględnienie. Na wstępie Sąd orzekający wskazał, że według art. 173 ust. 1 ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zwanej dalej „ustawą emerytalną” (Dz.U.2018.1270 j.t.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Zgodnie z treścią art. 174 ust. 1-3 ustawy emerytalnej: Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy: 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6; 2) okresy nieskładkowe, o których mowa

w art. 7 pkt 5; 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. W myśl przepisu art. 6 ust. 1 ww. ustawy, okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Według art. 6 ust. 2 pkt 3 i pkt 13 lit. a, okres składkowy to okres zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r. oraz okres pracy na obszarze Państwa Polskiego wykonywanej na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz współpracy przy wykonywaniu takiej umowy – objętej obowiązkiem ubezpieczenia.

Dalej Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 175 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczeni oraz płatnicy składek zobowiązani są do przekazywania Zakładowi,

w terminie i trybie ustalonym przez organ rentowy, dokumentacji umożliwiającej ustalenie kapitału początkowego nie później niż do dnia 31 grudnia 2006 r. Przepisy art. 115 ust. 1-3, art. 116 ust. 5, art. 117, 121, 122 ust. 1, art. 123, 124 i 125 stosuje się odpowiednio. Zgodnie z ust. 4 ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z emerytalnej, w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Zgodnie z ust. 1e uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

- 1) 10 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2-4;
- 2) 5 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;
- 3) 3 lat – w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

Przy czym, jak stanowi ust. 1f, przepisu ust. 1e nie stosuje się, jeżeli:

- 1) w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenie w wyższej wysokości;
- 2) uchyleniu lub zmianie podlega decyzja o ustaleniu kapitału początkowego, który nie został uwzględniony do obliczania wysokości emerytury ustalonej prawomocną decyzją.

Zgodnie z ust. 2, jeżeli prawo do świadczeń lub ich wysokość ustalono orzeczeniem sądu, organ rentowy w przypadkach określonych w ust. 1:

- 1) wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo do świadczeń lub podwyższającą ich wysokość;
- 2) występuje do właściwego sądu ze skargą o wznowienie postępowania, gdy z dokonanych ustaleń wynika, że prawo do świadczeń nie istnieje lub świadczenia przysługują w niższej wysokości;
- 3) wstrzymuje wypłatę świadczeń w całości lub części, jeżeli emeryt lub rencista korzystał ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych dokumentów lub zeznań albo w innych wypadkach złej woli.

Sądu Okręgowy zważył, iż poprzednio w/w art. 114 ust. 1 brzmiał: „prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej

decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość”. W orzecznictwie (zapadłym na tle, co prawda poprzedniego stanu prawnego, jednak znajdującym zastosowanie w niniejszej sprawie wobec takiego samego brzemienia zasadniczej części tej regulacji, co do art. 114 ust. 1 pkt 1 w/w ustawy), wskazuje się, że nieprzedstawienie nowych dowodów lub nieujawnienie okoliczności, z których wynika, że wysokość świadczenia została zawyżona nie daje podstaw do „wznowienia postępowania” w trybie art. 114 ust. 1 w/w ustawy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt III AUa 214/13). Innymi słowy, organ rentowy nie ma podstawy prawnej do zmiany decyzji, jeżeli dysponuje tym samym materiałem dowodowym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 kwietnia 2016 r., sygn. akt III AUa 15/16).

Przesłanką zastosowania wyżej przytoczonego art. 114 ust. 1 jest przedłożenie nowych dowodów i ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji. Przy czym, ujawnienie musi dotyczyć okoliczności nieznanych dotychczas organowi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1989 r., sygn. akt II UKN 231/99). W uchwale z dnia 5 czerwca 2003 r., sygn. akt III UZP 5/03, Sąd Najwyższy stwierdził, że odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o świadczenie przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ust. 1 cyt. ustawy. Sąd Okręgowy podzielił powyższe poglądy i wskazał, że zachowały one aktualność również po zmianie treści art. 114 ustawy emerytalnej od 18 kwietnia 2017 r.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, Sąd I instancji wskazał, iż pozwany organ rentowy na skutek odmiennej oceny dowodów dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego. Jak pozwany sam przyznał, zmiana z urzędu kapitału początkowego wynikała z ponownej weryfikacji zgromadzonego materiału. Zatem słusznym jest przyjęcie, że nie zostały w sprawie przedłożone nowe dowody, ani nie ujawniły się okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, a nieznanie organowi rentowemu. Pozwany również nie przywołuje pozostałych przesłanek z art. 114 cyt. ustawy, które umożliwiałyby ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego.

Sąd Okręgowy podkreślił, że do weryfikacji kapitału początkowego w oparciu o dowody złożone przed prawomocną decyzją ustalającą kapitał początkowy nie służy art. 114 ust. 1f pkt 2, bowiem odnosi się on jedynie do ram czasowych, w jakich może dojść do uchylecia lub zmiany decyzji ujętych w ust. 1e i nie zmienia przesłanek z ust. 1.

W zaistniałej sytuacji art. 114 ust. 1 cyt. ustawy nie mógł zatem znaleźć zastosowania, a w konsekwencji, organ nie mógł dokonać z urzędu ponownego ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można mówić o błędzie organu. W sprawie nie zachodziła sytuacja, w której organ dokonałby np. błędu matematycznego albo zaliczył okresy ubezpieczeniowe innej osoby, co stanowiłoby błąd. Organ w sposób odmienny ocenił przedstawione przez ubezpieczonego dokumenty dotyczące pracy w Ochotniczym (...) oraz w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w G..

Ponadto Sąd orzekający zważył, iż ubezpieczony po wydaniu decyzji z dnia 20 lutego 2003 r. nie przedłożył nowych dowodów ani nie ujawniły się okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, a nieznanie organowi. Wyłączną przyczyną wydanej decyzji była dokonana ocena przedłożonych dowodów, której obecnie pozwany zmienić nie może, bowiem nie znajduje to oparcia w przepisach prawa. Jak zostało wyżej wyjaśnione, w sprawie nie mamy do czynienia z błędem, a jedynie z odmienną oceną dowodów. Tym samym należało ubezpieczonemu uwzględnić do okresu ubezpieczenia, okresy wyłączone w zaskarżonej decyzji w zakresie kwestionowanym przez ubezpieczonego.

Reasumując, wobec nieprzedłożenia przez ubezpieczonego nowych dowodów ani nieujawnienia się okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, a nieznanych organowi rentowemu, Sąd I instancji uznał, że nie zachodziły podstawy do ponownego ustalenia kapitału początkowego ubezpieczonego.

Na marginesie Sąd Okręgowy wskazał, że okres od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. został uwzględniony na podstawie zaświadczenia z dnia 31 sierpnia 1971 r., które zostało opatrzone dwiema pieczętkami Przedsiębiorstwa (...) w G. oraz Wojewódzkiej Komisji Ochotniczych (...) w Z. z własnoręcznymi podpisami. Brak jest podstaw, w ocenie Sądu

orzekającego, do kwestionowania tego zaświadczenia z uwagi na brak imiennej pieczętki pracownika upoważnionego do wydania dokumentu. Brak takiej pieczętki nie pozbawia zaświadczenia waloru wiarygodnego dowodu.

Jeżeli zaś chodzi o okres wykonywania przez ubezpieczonego pracy w charakterze agenta od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r., Sąd wskazał, że warunki objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym osób wykonujących pracę w oparciu

o umowę agencyjną zostały sformułowane w ustawie z dnia 19 grudnia 1975 r.

o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (j.t. Dz.U. z 1983 r. Nr 31, poz. 146). Sąd wziął pod uwagę brzmienie przepisów tej ustawy na okres wykonywania pracy przez ubezpieczonego. Art. 1 ust. 1 stanowi, że obowiązkowo ubezpieczenie społeczne obejmuje osoby wykonujące stale i odpłatnie pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Pracę uważa się za wykonywaną stale, jeżeli trwa nieprzerwanie, co najmniej sześć miesięcy (ustęp 3). Stosownie zaś do art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy, ubezpieczenie obowiązkowe obejmuje osoby osiągające miesięczny przeciętny dochód z wykonywania umowy w wysokości połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej. Art. 35 ust. 2 (art. 36 do dnia 7 czerwca 1983 r.) stanowi natomiast, że ilekroć przepisy ustawy uzależniają prawo do świadczenia od osiągnięcia dochodu z wykonywania umowy w wysokości co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej – warunek ten uważa się za spełniony również wówczas, gdy czas pracy określony w umowie odpowiada co najmniej połowie czasu pracy obowiązującego pracowników jednostki uspołecznionej, która zawarła umowę.

Okres od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r. został uwzględniony w decyzji

z dnia 20 lutego 2003 r. na podstawie świadectwa pracy z dnia 21 listopada 1983 r.

o wykonywaniu pracy agenta w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w G. w pełnym wymiarze czasu pracy (nie określono w świadectwie pracy innego wymiaru). Ponadto, na pracę w pełnym wymiarze wskazał ubezpieczony podczas przesłuchania, co znajduje oparcie w świadectwie pracy, a pozwany dowodów przeciwnych nie wskazał. Zatem, w ocenie Sądu, należy przyjąć, że ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu, bowiem wykonywał pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przy czym, Sąd I instancji podkreślił również, że pozwany nie brał czynnego udziału w postępowaniu, wskazał jedynie na brak umowy agencyjnej, nie uzasadniając, z jakich powodów jej brak uniemożliwia uwzględnienie tego okresu. Powołując się na brak dowodu dopiero w roku 2018 uniemożliwił ubezpieczonemu podjęcie kroków do wykazania przesłanek do przyjęcia tego okresu jako składkowego, z uwagi na upływ czasu (15 lat). Natomiast odmowa uwzględnienia tego okresu w decyzji z dnia 17 września 1997 r. nie ma znaczenia, bowiem pozwany, ustalając już po tym czasie kapitał początkowy w 2003 r., ponownie ocenił dowody i uznał ten okres na podstawie świadectwa pracy, co nie wymagało od ubezpieczonego poszukiwania i przedstawiania nowych dowodów.

Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne dokumenty zgromadzone w aktach pozwanego, bowiem nie wykazano ich nieprawdziwości oraz dowód z przesłuchania ubezpieczonego, bowiem koresponduje z przedstawionymi dokumentami.

Mając na uwadze powyższe, Sąd stosownie do treści art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

Z powyższym wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim w całości nie zgodził się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który w wywiedzionej apelacji zarzucił mu:

- naruszenie przez błędną wykładnię art. 114 ust. 1 pkt 6, art. 114 ust. 1f pkt 2, art. 114 ust. 1e pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, że brak jest podstaw do zastosowania tych przepisów w celu wydania decyzji o ponownym ustaleniu kapitału początkowego i ustalenia prawidłowej wysokości kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w przypadku, gdy pierwotnie wydana decyzja w tym przedmiocie ustalała te wartości w wysokości nieprawidłowej,

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji poczynienie także błędnych ustaleń faktycznych, że prawidłowa wysokość kapitału początkowego powinna być ustalona przy uwzględnieniu okresów zatrudnienia ubezpieczonego od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r.

Wskazując na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania,

- zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

ewentualnie:

- uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Ubezpieczony nie ustosunkował się do treści apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchylając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z dnia 22 lutego 2010 r., sygn. akt I UK 233/09, Lex nr 585720).

Analiza zarzutów podniesionych przez organ rentowy w treści w apelacji prowadzi do wniosku, że istotą sporu w niniejszej sprawie jest ustalenie i rozstrzygnięcie, czy organ rentowy miał prawo do zmiany decyzji i ponownego ustalenia ubezpieczonemu L. P. kapitału początkowego, a w konsekwencji, czy był uprawniony do wydania zaskarżonej decyzji z dnia 19 stycznia 2018 r.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.

z 2018 r., poz. 1270; dalej jako „ustawa emerytalna”), prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Z powyższego wynika zatem, że organ rentowy władny jest dokonać z urzędu ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego, nie posiada jednak uprawnień do dokonywania zmiany ustalonej wcześniej wysokości w oparciu o powtórną, odmienną ocenę dowodów zebranych już w poprzednim postępowaniu (por. uchwała Sąd Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r., sygn. akt III UZP 5/03, OSNPUSiSP 2003, nr 18, wyrok Sąd Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt III AUa 15/16, Lex nr 2106955). Wskazuje na to nie tylko uchylenie art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej w brzmieniu: „Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, że przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości.”, który został uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. akt K 5/11, OTK-A 2012, nr 2, poz. 16), ale także orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Przypomnieć należy, że decyzją z dnia 20 lutego 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 235 371,62 zł. Organ uwzględnił przy

tym m.in. okresy ubezpieczenia społecznego od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r. Okres od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. został uwzględniony na podstawie zaświadczenia z dnia 31 sierpnia 1971 r. potwierdzającego zatrudnienie ubezpieczonego w Ochotniczym (...), zaś okres od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r. – na podstawie świadectwa pracy z dnia 21 listopada 1983 r. o wykonywaniu pracy agenta w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w G.. Następnie zaskarżoną decyzją organ rentowy z urzędu ponownie ustalił kapitał początkowy ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999 r. na kwotę 204 692,51 zł. Organ rentowy odmówił zaliczenia uwzględnionych wcześniej (decyzją z dnia 20 lutego 2003 r.) okresów ubezpieczenia, tj. od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy słusznie uznał, że wysokość kapitału początkowego, obliczona przez organ rentowy przy uwzględnieniu wskazanych wyżej okresów ubezpieczenia, a następnie przez ten organ zakwestionowanych, odpowiada zasadom ustalania kapitału początkowego, określonym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W szczególności zauważyć należy, że zaświadczenie z dnia 31 sierpnia 1971 r. potwierdzające zatrudnienie ubezpieczonego w Ochotniczym (...) oraz świadectwo pracy z dnia 21 listopada 1983 r. o wykonywaniu pracy agenta w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Handlu (...) w G. stanowiły podstawę ustalenia przez organ rentowy wysokości kapitału początkowego L. P. już przy wydawaniu decyzji z dnia 20 lutego 2003 r. Co istotne, prawidłowość przedłożonych dokumentów nie była wówczas przez organ rentowy w żaden sposób kwestionowana, ponadto zwrócić należy uwagę, że w sprawie nie ujawniły się okoliczności czy też nie zostały złożone nowe dowody związane z okresami zatrudnienia ubezpieczonego od 1 września 1970 r. do 31 sierpnia 1971 r. oraz od 1 lutego 1980 r. do 30 września 1983 r., które uzasadniać mogłyby zmianę wcześniej wydanej przez organ rentowy decyzji w przedmiocie ustalenia wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego. Sąd Apelacyjny, podobnie jak Sąd Okręgowy, nie znalazł jakichkolwiek podstaw, by odmówić wiarygodności wskazanym wyżej dokumentom, w oparciu o które wydana została decyzja z dnia 20 lutego 2003 r.

Reasumując, sąd odwoławczy uważa, że wyrok Sądu Okręgowego jest trafny i odpowiada prawu, zaś apelacja stanowi jedynie polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem Sądu I instancji. Zarzuty zgłaszane przez organ rentowy, jako nieuzasadnione i nieznajdujące odzwierciedlenia w obowiązujących przepisach prawa, nie zasługiwały na uwzględnienie. Zdaniem Sądu odwoławczego w sprawie nie naruszono przepisów prawa materialnego ani też procesowego, które uzasadniać mogłyby wydanie w sprawie orzeczenia reformatoryjnego czy też kasatoryjnego, zgodnie z żądaniem skarżącego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego jako nieuzasadnioną.

SSA Anna Polak SSA Beata Górska SSA Barbara Białecka